

***TYPHONIA MELANA* (FRIVALDSZKY, 1837) V SLOVENIJI
(LEPIDOPTERA: PSYCHIDAE)**

Željko PREDOVNIK

Ob železnici 82, 3313 Polzela, Slovenija, e-mail: predovnik1@gmail.com

Izveček – Potrjena je prisotnost vrečkarja *Typhonia melana* v Sloveniji. Poleg *T. ciliaris* (Ochsenheimer, 1810) je to zdaj druga vrsta iz rodu *Typhonia*, ki se pojavlja v Sloveniji.

KLJUČNE BESEDE: Psychidae, *Typhonia melana*, favna, Slovenija

Abstract – *TYPHONIA MELANA* (FRIVALDSZKY, 1837) IN SLOVENIA (LEPIDOPTERA: PSYCHIDAE).

The bagworm moth *T. melana* is confirmed for the first time for Slovenia. In addition to *T. ciliaris* (Ochsenheimer, 1810), this is now second species of the genus *Typhonia*, occurring in Slovenia.

KEY WORDS: Psychidae, *Typhonia melana*, fauna, Slovenia

T. melana je bila prvotno opisana kot ločena vrsta *Euprepia melana* Frivaldszky, 1837, toda taksonomskega statusa vrste starejši raziskovalci niso upoštevali in so jo večinoma smatrali za podvrsto ali aberacijo k splošno poznani *T. ciliaris* (= *Melasina lugubris*). Dolgoletno zmedo v entomološki literaturi so uredili šele v novejšem času, ko so *T. melana* vzpostavili najprej kot podvrsto *T. ciliaris* (Hättenschwiler, 2000, Sobczyk, 2011), nato pa kot samostojno vrsto (Arnscheid in Weidlich, 2017, Bertaccini in Zilli, 2017). Zaradi nove taksonomske kategorizacije je *T. melana* tako nov takson za favno metuljev Slovenije.

Carnelutti (1978) poroča o “*M. melana* v višjih legah Ratitovca”, vendar pozneje v svojem rdečem seznamu Makrolepidopterov Slovenije navaja samo *M. lugubris* (Carnelutti, 1992a). Lesar in Govedič (2010) pripisujeta vse literaturne navedbe o rodu *Typhonia* v Sloveniji vrsti *T. ciliaris*, ki je bila takrat obravnavana kot en takson.

Sl. 1: Samec *T. melana*, e.l. 24. 6. 2014 (vrečke nabrane 12. 1. 2014). Gračnica pri Rimskih Toplicah.

Sl. 2: Stara, pritrjena vrečka izleženega metulja *T. melana* (rdeča puščica). 12. 1. 2013, Gračnica pri Rimskih Toplicah.

Sl. 3: Habitat vrste *T. melana*. 12. 1. 2013, Gračnica pri Rimskih Toplicah.

T. melana je v Evropi najbolj razširjena vrsta iz svojega rodu, kateri pripadajo vse populacije v Južni in Jugovzhodni Evropi (Arnschied in Weidlich, 2017). Razširjena je na Pirenejskem polotoku, v Švici, Italiji, Avstriji, na Balkanu, v Romuniji, na Madžarskem in na Slovaškem (Arnscheid in Weidlich, 2017, Bertaccini in Zilli, 2017), našli so jo v Turčiji (Kemal s sod., 2019). Glede na prisotnost vrste v vseh sosednjih državah je bila najdba *T. melana* pri nas pričakovana.

Toploliubne gosenice se hranijo z različnimi nizkimi zelmi, ki rastejo na sončnih rastiščih, kot so cestne brežine, melišča, robovi kamnolomov, travnata in skalnata ali s presvetljenim gozdom in grmovjem delno zaraščena pobočja. Metulji so v naravi aktivni podnevi, največ zgodaj popoldne. Pojavljajo se od konca junija do začetka septembra, z vrhuncem pojavljanja konec julija in v začetku avgusta. Gosenice, ki živijo v iz peska izdelanih vrečkah predvsem peščene barve, najdemo skozi vse leto.

Več primerkov obeh spolov smo vzgojili iz gosenic, ki smo jih nabrali v strmem, termofilnem, peščenem pobočju nad železnico v Gračnici pri Rimskih Toplicah (UTM: WM10), 237 m. 15. 1. 2011 so bile nabrane stare vrečke, 4 gosenice z dolžino vrečk 20–22 mm, e.l. 1♂, 12. 6. 2011, 1♂, 14. 6. 2011. 12. 1. 2014 nabrane 3 stare vrečke dolžine 32–37 mm z ostanki dveh eksuvijev, 4 mlade gosenice z dolžino

vrečk 18–32 mm, e.l. 1♀, 14. 6. 2014, 1♀, 19. 6. 2014, 1♂, 22. 6. 2014, 1♂, 24. 6. 2014. 10. 12. 2014 nabrane 4 stare vrečke dolžine 30–34 mm, 10 mladih gosenic z dolžino vrečk 10–21 mm, e.l. 3♂ in 4♀, 15.–24. 7. 2015. 25. 10. 2015 nabrane 4 stare vrečke dolžine 26–33 mm, eksuvij, mladi gosenici z dolžino vrečk 22 mm in 24 mm, e.l. 1♂, 3. 8. 2016.

Nomenklatura je povzeta po delu Arnscheid in Weidlich (2017). Primerki so shranjeni v zbirki avtorja.

Literatura

- Arnscheid R., W., Weidlich, M.**, 2017: Psychidae. Microlepidoptera of Europe 8. Brill, Leiden & Boston, 423 s.
- Bertaccini, E., Zilli, A.**, 2017: A new species of *Typhonia* from the Ligurian Alps (Lepidoptera: Psychidae). *Fragmenta entomologica*, 49(2): 137–144.
- Carnelutti, J.**, 1978: Metulji Ratitovca. V: Ramovš A. (Ur.), Ratitovec (Vodnik po Loškem ozemlju 2), Muzejsko društvo Škofja Loka, Škofja Loka, 107–117.
- Carnelutti, J.**, 1992a: Rdeči seznam ogroženih metuljev (Macrolepidoptera) v Sloveniji. *Varstvo narave*, 17: 61–104.
- Hättenschwiler, P.**, 2000: *Typhonia beatricis* sp. n., eine möglicherweise aus dem östlichen Mittelmeerraum eingeschleppte Psychide (Lepidoptera, Psychidae). *Mitteilungen der Entomologischen Gesellschaft Basel*, 50: 2–17.
- Kemal, M., Kizildağ, S., Koçak, A.Ö.**, 2019: A new faunistical record of the genus *Typhonia* for Asia Continent (Lepidoptera, Psychidae). *Miscellaneous Papers*, 199: 1–4.
- Lesar, T., Govedič, M.**, 2010: Check list of Slovenian Microlepidoptera. *Natura Sloveniae*, 12(1): 35–125.
- Sobczyk, T.**, 2011: Psychidae. World Catalogue of Insects 10. Apollo Books, Stenstrup, 467 s.

Prejeto / Received: 9. 1. 2021

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Acta Entomologica Slovenica](#)

Jahr/Year: 2021

Band/Volume: [29](#)

Autor(en)/Author(s): Predovnik Zeljko

Artikel/Article: [Typhonia Melana \(Frivaldszky, 1837\) v sloveniji \(Lepidoptera: Psychidae\) 117-120](#)